

Schoon en weerbaar telen

Werken aan een gezonde productie en ervoor beloond worden

Akkerbouwers onderhouden een heel groot deel van de Nederlandse bodems. Met behulp van gunstig bodemleven kunnen ze gewassen weerbaar maken tegen ziek en zeer. Door dit te combineren met bodemdiensten richting de maatschappij, dragen ze bij aan verduurzaming. Daar mogen ze best wel aan verdienen!

Goed zorgen voor de bodem, dat kost een hoop. Kan je er ook wat mee verdienen? Wetenschappers denken van wel. Je zou bijvoorbeeld nuttige schimmels, bacteriën en ander bodemleven kunnen inschakelen om je gewassen beter van voedsel te voorzien, om ziekten en plagen te verminderen of om meer biodiversiteit te laten ontstaan. De maatschappij wil dat er meer koolstof in de bodem komt, zodat de concentratie van het broeikasgas koolstofdioxide in de atmosfeer afneemt. Akkerbouwers willen er aan meewerken, maar ook meeprofiteren van de voordelen in hun bedrijf.

Volgens onderzoeker Leendert Molendijk kan het bodemleven bijdragen aan gezondere gewassen. 'Mycorrhizaschimmels helpen de plant met het opnemen van fosfaat en andere voedingsstoffen. Ze vergroten het wortelstelsel.' Het gaat dus om een nuttige schimmel. De nadruk lag bij de akkerbouw vaak op de bedreigingen, maar de organismen die bijdragen aan gezonde plantengroei kunnen steeds belangrijker worden.

Het is dus zaak om nuttige organismen te stimuleren en schadelijke te onderdrukken. Dat vraagt om selectieve middelen of methoden. Molendijk geeft als voorbeeld een lastig aaltje. Als nematoloog weet hij dat er veel gewassen zijn waar het plantparasitaire wortellesieaaltje in aantal van toeneemt. Daarom is rogge een slechte keuze als groenbemester, maar bij zwarte braak mist de teler de voordelen van de groenbemesters. 'Uit proeven bleek dat de groenbemester Japanse haver het aaltje niet vermeerdert. Dat werkt als zwarte braak. De teelt van Afrikaantjes blijkt de aaltjespopulatie sterk terug te brengen. Daarom heb je in de zetmeelaardappelteelt erna enkele tonnen meer zetmeel.'

Onderzoekers, adviseurs en bedrijven helpen de telers om microleven te gebruiken in plaats van chemische middelen. Met nuttige bacteriën en schimmels rondom de wortels van een gewas krijgen sommige ziekteverwekkers minder kans. 'We weten er nog lang niet alles over, maar laten we beginnen met wat we nu al weten', zegt Molendijk.

Bodemdiensten

Bart Housmans kijkt nog wat breder naar de dingen die de bodem kan bijdragen voor boer en samenleving. Vanuit het bureau Boerenverstand werkt hij samen met boeren aan het verwaarden van hun bijdrage aan milieu, klimaat en biodiversiteit. Hij denkt dat de Nederlandse overheid, provincies, natuurorganisaties, waterschappen of de Europese Unie de telers zouden kunnen belonen voor bodemdiensten.

Zelfs het bedrijfsleven of de consumenten kunnen met betere prijzen of lagere kosten voor boeren bijdragen aan duurzame doelen. 'We zouden kunnen belonen voor maatregelen en bereikte doelen of een mix van die twee.' Als akkerbouwers het water niet meer vervuilen, scheelt dat waterschappen of waterleidingbedrijven reinigingskosten. Dat is een blijvende besparing, waar telers langdurig voor beloond mogen worden. 'De boer neemt de zorg voor de natuur op zich en de maatschappij belooft het.'

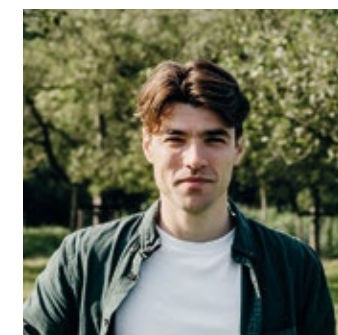
Kritische Prestatie Indicatoren

KPI's zijn kengetallen die een waarde koppelen aan duurzaamheidsthema's. De indicatoren geven telers een objectief meetinstrument om te zien hoe goed ze het doen op de maatschappelijke doelen als een beter milieu, kringlooplandbouw of duurzaam bodembeheer en de maatschappij kan een beloning geven voor dit duurzame resultaat.

Leendert Molendijk

Onderzoeker Leendert Molendijk vertelt dat de landbouw opschuift van bestrijding van problemen naar stimuleren van gezondheid en weerbaarheid. 'Het is een ingewikkelde opgave om daar grip op te krijgen, zodat we erop kunnen sturen', zegt Molendijk.

Bart Housmans

Adviseur Bart Housmans van het bureau Boerenverstand zou het mooi vinden als boeren werken aan verduurzaming en dat kunnen aantonen met objectieve cijfers, zonder dat dit heel veel extra administratie voor ze oplevert, maar wel een beloning.